

مجلس حکومت را به جامعه متصل می کند

فراز و فرود نهاد پارلمان در گفت و گو با
حسین واله

عکس: نعیم احمدی/ایران

سازگار و همراه با تحولات روزآمد کنند و برخی دیگر نتوانسته اند. از جمله نهادهایی که نتوانسته است همگام تحولات حرکت کنند، نهاد روحانیت است که همچنان نزاع های تاریخی باقی مانده از مشروطه را با خود حمل می کند. به باور واله، این فرآیند سبب شده است تا همچنان مسأله نمایندگی مردم در هاله ای از ابهام باقی بماند. به عبارت دیگر، علت بی کارکرد شدن مجلس، نه از افرادی که در آن عضویت دارند، بلکه در این مسأله است که جایگاه نمایندگی مردم در نظام سیاسی ما چیست، این نمایندگی چطور احراز و ابراز می شود و سازوکار عملیاتی شدن آن کدام است. براین اساس او می گوید اگر اسم مجلس باشد، اما رسم آن یعنی نمایندگی مردم وجود نداشته باشد، خطرات بیشتری برای نظام سیاسی دارد و بهتر آن است که اساساً پارلمان حذف و یک مجلس مشورتی و انتصابی جایگزین آن شود. دیدگاه ها و ریشه یابی های این استاد دانشگاه درباره نهاد پارلمان در ایران و ارتباط آن با تحزب را در ادامه می خوانید.

■ **نهاد مجلس در تاریخ ۱۲۰ ساله خود در ایران فراز و فرودهای بسیاری را تجربه کرد. در دو سالگی از سوی محمدعلی شاه به توپ بسته شد، رضاشاه آن را از معنی تهی کرد، بعد از کودتای سال ۳۲ هم محمدرضا شاه مجلس را از اعتبار انداخت و پس از انقلاب هم پس از رحلت امام خمینی با نظارت استصوابی، شکل دیگری از مجلس رقم خورد. ارزیابی شما از فراز و فرودهای نهاد مجلس در ایران چیست؟**

مجلس در ایران نهاد نوپایی است. برای یک نهاد سیاسی ۱۲۰ سال عمر درازی نیست. همان طور که گفتید، نهاد مجلس در ایران فراز و فرود بسیاری داشته است، روزی پارلمان قدرت زیادی داشته، روزی قدرت آن کاهش یافته و روزی دیگر قدرت این نهاد زایل شد، به این معنی که به

مرتضی گل پور

روزنامه نگار

امروز همه پذیرفته اند که مجلس در ایران در ضعیف ترین وضعیت خود قرار دارد. اما برخلاف این اتفاق نظر، درباره اینکه چرا مجلس تا این اندازه تنزل جایگاه داشته است، دیدگاه های مختلفی وجود دارد. اصولگرایان، علت را در ویژگی های نمایندگان حاضر می دانند. اینان می گویند اگر افرادی از نخله فکری و سیاسی ما به مجلس راه یابند، این نهاد می تواند کارکرد خود را بازیابد. البته این عده، کارکرد مجلس را فقط افزایش نظارت یا به عبارت دقیق تر، فشار بر دولت مستقر تعریف می کنند. در مقابل اصلاح طلبان، نظارت استصوابی را علت العلل کاهش مقام و موقعیت مجلس عنوان می کنند. اینان می گویند این شیوه نظارت باعث می شود راه ورود نخبگان و چهره های کارآمد به مجلس مسدود شود. اما در کنار این نظرها، دیدگاه دیگری هم هست که ریشه افول مجلس را نه در مسائل روزمره سیاسی که در ساختار اجتماعی ایران و تحولات تاریخی آن جست و جو می کند. حسین واله، استاد دانشگاه شهید بهشتی از جمله این چهره ها است. واله معتقد است علت راستین تنزل جایگاه مجلس در نظام سیاسی ایران را باید در تنازعات و تحولات تاریخی نهادها و ساختارهای اجتماعی ایران جست و جو کرد. به باور او، برخی نهادهای تاریخی نتوانسته اند خود را با موقعیت جدید اجتماعی